

Siguldas Valsts ģimnāzija

**Barikāžu aizsardzība 1991. g. barikāžu laikā
Jāņa Malnača atmiņās**

Darba autore:
11. a klases skolniece
Paula Malnača

Sigulda 2021

1. Barikāžu aizsardzība

1991. g. no 13. līdz 27. janvārim Rīgā notika atjaunotās neatkarīgās Latvijas aizsardzības pasākumi, kuri tiek apzīmēti kā Barikāžu laiks.[2] Neatkarības atbalstītāji bija gatavi aizstāvēt savu brīvību pret iespējamām militārām akcijām un neatkarības pretiniekiem. Tā bija politiskās krīzes situācija, kad tie, kas nostājās pret neatkarību, centās atjaunot jau zaudēto padomju varu. Tas bija pagrieziena punkts, kā arī ļoti svarīgs tautas pašapziņas un gribas izpaušmes brīdis, kad cilvēki bija apņēmības pilni nosargāt savu zemi. Tā bija nevardarbīgās pretošanās izpaušme, masveidīga gatavība aizsargāties bez ieročiem, kad cilvēki izveidoja barikādes apkārt AP, MP, pie Televīzijas torņa un citiem stratēģiski svarīgiem objektiem Rīgā, arī Ulbrokā, Siguldā, Liepājā, Kuldīgā un citur.[3]

fotoaparātu, gan viņu dokumentus.[1:31]

1991. g. 10. janvāris – toreizējais PSRS vadītājs Mihails Gorbačovs dod rīkojumu sūtīt uz Lietuvas galvaspilsētu Viļņu PSRS speciālo vienību “Alfa”, kuras mērķis bija panākt pakļaušanos Kremļa varai.[1:31]

1991. g. nakts uz 13. janvāri – norisinās asinsizliešana Lietuvā. OMON aplenca Lietuvas Augstākās Padomes ēku, ieņēma Lietuvas televīziju, telegrāfu un radio.[1:32]

13. janvārī Daugavmalā notika LTF organizēta Vislatvijas manifestācija, kurā vairāk nekā 500 000 cilvēku izteica atbalstu AP un MP, kā arī protestēja pret bruņotajām akcijām Lietuvā. 13. janvārī LR AP priekšsēdētāja vietnieks Dainis Īvāns radio latviešu un krievu valodā aicināja cilvēkus doties sargāt stratēģiski svarīgos objektus. 13. janvārī cilvēki sāka būvēt barikādes. [3]

Cilvēki sāka būvēt barikādes ap LR AP, Ministru padomes ēku, Radio namu Doma laukumā, telefona un telegrāfa centrāli, tiltiem, Radio un televīzijas centru Zaķusalā. Rīdziniekiem palīgā devās citu pilsētu un lauku iedzīvotāji ar smago tehniku.[4]

1991. g. 17. janvāris – desanta vienības, kas organizēja traģiskos notikumus Viļņā gatavojās “uzbrukt” arī Rīgai.[1:37]

1991. g. 20. janvāris – valdības vadītājs Ivans Godmanis televīzija aicināja cilvēkus pamest barikādes un doties mājās, taču viņa runu pārtrauca speciālizlaidums, kurā tika ziņots par apšaudi pie Iekšlietu ministrijas.[1:38]

Tieši plkst. 21.07 OMON un citas specvienības uzsāk apšaudi pie Iekšlietu ministrijas, un tā turpinās visā Rīgas centrā. Apšaudes laikā bojā gāja:

1. Vladimirs Gomonovičs
2. Sergejs Konoņemko

No gūtajiem ievainojumiem mirst:

1. Andris Slapiņš
2. Gvido Zvaigzne
3. Edijs Riekstiņš.[1:293]

Lai atgūtu neatkarīgas valsts statusu šoreiz liela nozīme bija nevis augstākajām amatpersonām, bet cilvēkiem, to patriotismam pret valsti, drosmei un atsaucībai.

Rīgā 1991. g. barikādes veidoja vairāki tūkstoši cilvēku. Vairāki simti kravas mašīnu ik pa stundai veidoja katru reizi savādākus labirintus. Rīgas pilī varēja ieiet tikai caur Doma baznīcu. Vecrīga bija pilna ar cementa un akmens blokiem. Tilti bija pilni ar automašīnām. Cilvēki nenobijās arī no OMON helikoptera, kas otrdienā pārlidoja pāri Doma laukumam. Daudzi latvieši bija gatavi arī mirt.[6]

Barikādēs bija cilvēki no dažādām pilsētām un ciematiem, arī miliči. Taču visi viņi bija pozitīvi un patriotiski noskaņoti. Katru svešinieku, kas sargāja kādu svarīgu objektu Rīgā, piemēram, radio, Doma laukumu, Televīzijas torni, Sakaru centrāli, vienoja dziesmas, sarunas un jaunās, nestabilās valsts aizsardzība. Latvija barikāžu laikā bija tik pat vienota kā Dziesmusvētkos. [6]

Doma laukumā un arī citās vietās kā piemēram Planetārijā atradās sanitārie punkti, kuros visu diennakti dežurēja dažādi ārsti no visas Latvijas. [6]

Pēc barikādēm kā pateicību visi barikāžu dalībnieki saņēma piemiņas zīmi (sk. pielikumu Nr. 2) un pateicības rakstu (sk. pielikumu Nr. 3). Lizuma pagasta Barikāžu pieminas muzeja veidotajās kolāžās iespējams redzēt arī foto no notikumu vietām (sk. pielikumu Nr. 5; 6; 7; 8).

2. Barikāžu dalībnieka Jāņa Malnača biogrāfija

Jānis Malnačs ir dzimis 1950.g. 15. jūnijā Līvānos. Pirmo izglītību ieguva Kusas 8-gadīgajā skolā. Tālāk mācījies Amuļu 8-gadīgajā skolā. Pabeidzis Daugavpils 1. vidusskolu. Fizikas un matemātikas skolotāja profesiju ieguva Daugavpils pedagoģiskajā institūtā.

1973. g. 5. maijā apprecējās ar Teklu Šnepsti (sk. pielikumu Nr. 1) un 1973. g. jūlijā pārcēlās uz dzīvi Gulbenes novada Lizuma pagastā, kur dzīvo vēl joprojām. 1975. gada 5. aprīlī ģimenē piedzima dēls un 1977. gada 14. decembrī piedzima meita.

1991. g. Jānis Malnačs piedalījās barikādēs un vēlāk saņēma pateicības rakstu un piemiņas zīmi. Tā pat kā citi Lizuma pagasta iedzīvotāji (sk. pielikumu Nr. 4).

4.1. Intervija ar barikāžu dalībnieku Jāni Malnaču

Interviju ar barikāžu dalībnieku autore veica, lai uzzinātos faktus papildinātu un pārlicinātos par to patiesumu. Jautājumu izvēle bija saistīta ar avotos atrasto informāciju.

1. Kāds ir Jūsu vārds?

“Jānis Malnačs.”

2. Vai Jūs esat piedzīvojis kādu vēsture nozīmīgu notikumu?

“Jā.”

3. Kādu?

“Barikādes.”

4. Kad tas notika?

“1991. g. 13. – 27. janvārī.”

5. Vai Jūs piedalījāties tajā?

“Jā.”

6. Kā tas notika?

“Lizumieši atsaucās Tautas frontes aicinājumam braukt uz Rīgu sargāt stratēģiski svarīgus objektus. Tā es kopā ar kolhoza “Spars” darbiniekiem pieteicos braukt uz Rīgu. Mūs veda kolhoza autobuss. Bijām apmēram 30 cilvēki. Man bija vakara maiņa - no 18.00 vakarā līdz 07.00 rīta. Līdzī bija siltas drēbes, maizītes un tēja. Mums lika sargāt sakaru centrāli netālu no Iekšlietu ministrijas. Vēl tika apsargāti svarīgi satiksmes mezgli, tilti, Ministru kabineta ēka, Iekšlietu ministrija, galvenā pasta ēka un citi objekti. Adreses, nosaukumus precīzi neatceros. Mūsu uzdevums bija sekot līdzī apkārt notiekošajam un uzbrukuma gadījumā nobloķēt pieeju centrālei un ziņot aizsardzības štābam par notiekošo. Kopā ar mums bija citu Latvijas rajonu barikāžu dalībnieki. Ēkas apkārtnē bija novietota smagā tehnika —“Kamaz” automašīnas ar betona paneļiem, bluķiem, akmeņiem kravas kastēs, meža vedēji ar malkas kravām, traktori ar celtniecības materiāliem piekabēs”

Avotu un literatūras saraksts.

Grāmatas:

1. Vārpa. I. "Atmodas eiforija un pamošanās pagiras" 2. daļa. Rīgā: Zvaigzne ABC, 2013. gads, 359 lpp

Elektroniskie resursi:

2. Barikādes [tiešsaiste]. Pieejams: <http://tautasfronte.saldus.lv/index.php/barikades>
3. Barikāžu laika dokumenti Latvijas Valsts arhīvā [tiešsaiste]. Pieejams: <http://www.lvarhivs.gov.lv/index3.php?id=1147>
4. Barikāžu dienas Rīgā [tiešsaiste]. Pieejams: <http://www.letonika.lv/groups/default.aspx?cid=31871>

Mutiskie avoti:

5. Rītmāne M. Saruna Latvijas Nacionālajā vēstures muzejā 07.03.2016.
6. Intervija ar barikāžu dalībnieku Jāni Malnaču 08.01.2016.
Muzeja avoti:
7. Lizuma vidusskolas muzeja izstāde par barikādēm.

Pielikumi

pielikums Nr. 1

pielikums Nr. 2

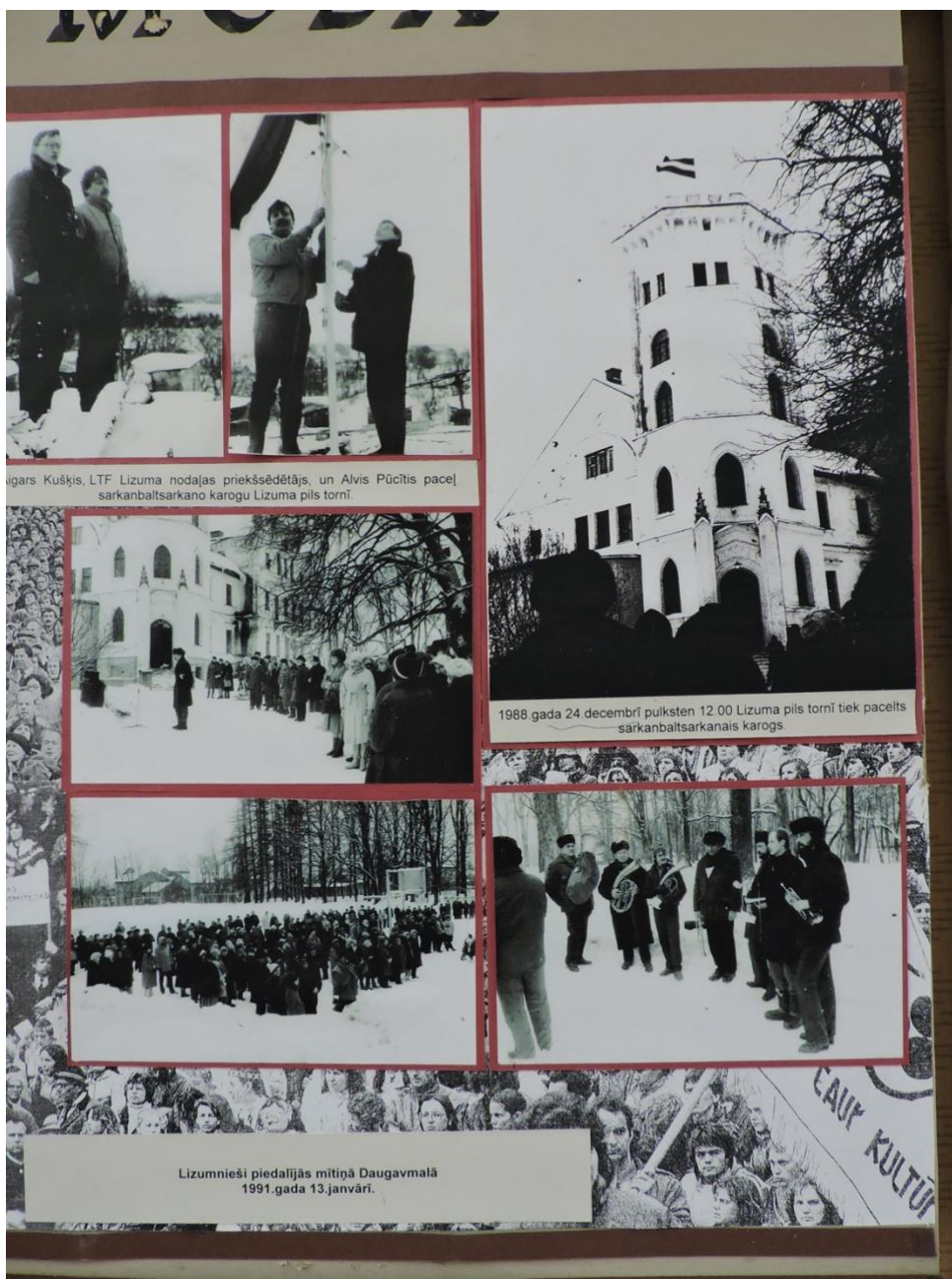

**Lizuma pagasta iedzīvotāji,
kuri saņēmuši Barikāžu piemiņas zīmi.**

1. Aigars Uģis	46. Lopatko Modris
2. Apsītis Ilmārs	47. Lūse Ilze
3. Beinars Leonards	48. Malnačs Jānis
4. Bergs Māris	49. Maļinovskis Juzefs
5. Bērzlaps Zintis	50. Martinovs Aigars
6. Biezais Kārlis	51. Maulāne Agra
7. Bokta Jānis	52. Mellis Aigars
8. Briedis Dainis	53. Mezīte Baiba
9. Buklagins Igors	54. Miltuzis Jānis
10. Buliņš Pēteris	55. Morozovs Aigars
11. Bumburs Guntis	56. Morozovs Aivars
12. Burkits Jānis	57. Mucenieks Kārlis
13. Ceriņš Andris	58. Nikolajevs Juris
14. Cimdiņš Māris	59. Ogorodovs Aleksandrs
15. Dārznieks Māris	60. Ogorodovs Vladimirs
16. Dīvāns Egils	61. Oņiskivs Dmitrijs
17. Dīvāns Lauris	62. Ozola Dzidra
18. Dižpēteris Normunds	63. Ozoliņš Didzis
19. Dombrovskis Ainārs	64. Pērkons Jānis
20. Dombrovskis Guntars	65. Pētersons Aivars
21. Gaugers Andis	66. Pētersons Aivars
22. Gjačs Jurijs	67. Pūcītis Alvis
23. Grasis Ilmārs	68. Pūcītis Uldis
24. Graudiņš Valdis	69. Rautmane Maija
25. Gribusts Jānis	70. Roziņš Ilmārs
26. Grīnbergs Juris	71. Roziņš Indulis
27. Ice Inesis	72. Rudzītis Jānis
28. Judins Juris	73. Sebris Jānis
29. Jukse Andrejs	74. Serģis Guntars
30. Kadašs Ansis	75. Sirmais Andris
31. Kadašs Ģirts	76. Skarainis Imants
32. Kadašs Zigurds	77. Skarainis Uldis
33. Kalniņš Normunds	78. Smalčs Antons
34. Kaufelds Jānis	79. Sproģis Uldis
35. Klimona Laima	80. Staršovs Aleksandrs
36. Klimons Ilmārs	81. Stradiņš Aigars
37. Klimons Jānis	82. Strads Aldis
38. Kostigovs Juris	83. Strods Andris
39. Krasnais Haralds	84. Šneideris Jānis
40. Krēsliņš Vilnis	85. Tabūns Jānis
41. Krūpens Valdis	86. Tebēcis Dzintars
42. Lasmanis Vladimirs	87. Timma Raitis
43. Ledainis Jānis	88. Ūdris Elmārs
44. Līcis Gatis	89. Zeps Inārs
45. Ločmelis Jānis	90. Zūkers Vilnis

BARIKADES

Lizuma ceļu daļas vīri ar tehniku sardzē pie Brasaas tilta. 1991.14.01.pikst. 18.45. OMON kasnieki uzturāk Brasaas tilta barikādēm, sašaujami automašīnas, apmētājot tās ar degmāisījuma pudelēm izraisot ugunsgrēku

Ansīss Kadašs, Dainis Briedis, Andris Sirmails un Aigars Martinovs Vecrīgā

4. maijs
Latvijas Republikas
Neatkarības deklarācijas
pasludināšanas diena

2007.gada 25.maijs
1991.gada barikāžu dalībnieku piemiņas zīmes pasniegšanas svinīgais pasākums. Apbalvojumu pasniedz rakstniece Marina Kostecka un Barikāžu muzeja Valdes sekretāre Olga Podnieka (kinorežisora Jura Podnieka atraitne)

Lizuma pagasta iedzīvotāji, kuri saņēmuši Barikāžu piemiņas zīmi.

1. Aigars Uģis	46. Lopaki Modris
2. Apeltis Ilmārs	47. Lūse Ilze
3. Beinaris Leonards	48. Mainācs Jānis
4. Berģis Māris	49. Majnovskis Jozefs
5. Bērziņš Zintis	50. Martinovs Aigars
6. Biežais Kārlis	51. Maulāns Agra
7. Bokta Jānis	52. Mellis Aigars
8. Briedis Dainis	53. Mežle Baiba
9. Buklagins Igors	54. Miltuzis Jānis
10. Buliņš Pēteris	55. Morozovs Aigars
11. Bumburs Guntis	56. Morozovs Aivars
12. Burķis Jānis	57. Mucenieks Kārlis
13. Carpišs Andris	58. Nikolajeva Juris
14. Cimdiņš Māris	59. Ogrodovs Aleksandrs
15. Dārziņš Māris	60. Ogrodovs Vladimirs
16. Divāns Egils	61. Oļskivs Dmitrijs
17. Divāns Lauris	62. Ozola Dzidra
18. Dūpāteris Normunds	63. Ozoliņš Didijs
19. Dombrovskis Ainārs	64. Perkons Jānis
20. Dombrovskis Guntars	65. Pētersone Aivars
21. Gaugers Andis	66. Pētersone Aivars
22. Glāča Jurijs	67. Pūcītis Alvis
23. Grasis Ilmārs	68. Pūcītis Uldis
24. Graudiņš Valdis	69. Rautmaņa Maija
25. Gribuša Jānis	70. Roziņš Ilmārs
26. Grimbergs Juris	71. Roziņš Indulis
27. Ice Inesis	72. Rucītis Jānis
28. Judins Juris	73. Sebris Jānis
29. Jukse Andrejs	74. Serģis Guntars
30. Kadašs Ansīss	75. Sirmails Andris
31. Kadašs Ģirts	76. Skarainis Imants
32. Kadašs Zigmunds	77. Skarainis Uldis
33. Kainiņš Normunds	78. Smaļčs Antons
34. Kaufelds Jānis	79. Sprūģis Uldis
35. Klīmona Laima	80. Staršovs Aleksandrs
36. Klīmons Ilmārs	81. Stradiņš Aigars
37. Klīmons Jānis	82. Strads Aldis
38. Kostigovs Juris	83. Struds Andris
39. Krasmaņis Haralds	84. Šneiders Jānis
40. Krēslis Vīnis	85. Tabūns Jānis
41. Krūpens Valdis	86. Tebēcis Dzinārs
42. Lašmanis Vladimirs	87. Timma Raitis
43. Ledainis Jānis	88. Ūdris Ilmārs
44. Līcis Gatis	89. Zeps Inārs
45. Ločmelis Jānis	90. Zūkers Vīnis